

Nr 284.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1918.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa framställningar under åttonde huvudtiteln.

(Statsutskottets utlåtande nr 8 A, 8 B, 96, 97 och 156.)

Till Konungen.

1:o) I den till riksdagen avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1919 har Eders Kungl. Maj:t under punkt 163 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till ordnande av tomtområdet vid folkskoleseminariet i Lund, beräkna för ändamålet på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 46,471 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 22 mars 1918 till riksdagen avlåten proposition, nr 256, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till ordnande av tomtområdet vid folkskoleseminariet i Lund anvisa på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 46,471 kronor.

Till uppförande av erforderliga byggnader för folkskolleseminariet i Lund har riksdagen sedan år 1913, i olika poster beviljat sammanlagt 966,000 kronor. Till inredning och möblering av de nya byggnaderna hava på extra stat och tilläggsstat för år 1918 anvisats reservationsanslag å tillsammans 115,000 kronor.

I den för själva byggnadsarbetet anslagna summan ingick ett belopp av 15,000 kronor till planeringsarbeten å tomten samt till stängsel, men för det ytterligare ordnande av området, som erfordrades medelst dränering och trädgårdsanläggning, har icke något belopp beräknats.

Då nu arbetena med seminariabyggnaderna fortskridit så långt, att inflyttning i de nya lokalerna sannolikt kan ske i början av år 1919, hava medel för tomtområdets slutliga ordnande ansetts böra äskas. De arbeten, som återstå därvid, äro dränering, trädgårdsanläggning och anordnande av idrottsplan.

Enligt senast uppgjorda kostnadsberäkningar skulle för dessa arbeten åtgå en summa av 57,169 kronor. Departementschefen har för sin del ansett, att kostnaderna skulle kunna nedbringas till det nu av Eders Kungl. Maj:t begärda beloppet 46,471 kronor.

Riksdagen finner dock, att en ytterligare reducering av det behöfliga anslaget bör kunna göras. I planen för områdets ordnande ingå nämligen en hel del anordningar, som torde kunna göras åtskilligt enklare. Särskilt en föreslagen damm för vattenväxter, fiskar, lägre vattendjur och fåglar, upptagen till en kostnad av 6,000 kronor, synes riksdagen icke vara alldeles nödvändig, helst det ändamål, vilket den väl är avsedd att tjäna, nämligen undervisningen i botanik och zoologi, torde kunna fullt så väl tillgodoses genom besök vid universitetets motsvarande anläggningar. Riksdagen, som håller före, att för seminariområdet behöriga ordnande ett belopp av 40,000 kronor bör vara tillräckligt, har alltså till *ordnande av tomtområdet vid folkskoleseminariet i Lund* anvisat på extra stat för år 1919 ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

2:o) I punkt 170 under samma huvudtitel av statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1919 till fortbildningskurser för lärare vid folkskolor och småskolor bevilja följande reservationsanslag, nämligen:

till fortbildningskurser i allmänhet 39,400 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i gymnastik 34,400 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel, avsedda jämväl för lärare i trädgårdsskötsel vid statens folkskoleseminarier, 14,300 kronor, samt

till särskilda kurser i simning och livräddning 1,900 kronor; eller sammanlagt 90,000 kronor;

samtliga anslagsposterna att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Under en följd av år har riksdagen beviljat anslag dels till anordnande, dels till understödjande av vissa fortbildningskurser för lärare vid folkskolor och småskolor.

1917 års riksdag sammanförde vissa av anslagen och ändrade i sammanhang därmed delvis deras benämning. Under år 1918 utgå sålunda följande anslag: till fortbildningskurser i allmänhet ett belopp om 30,000 kronor, varav i runt tal 15,000 kronor äro beräknade såsom bidrag till resekostnader och traktamenten åt kursdeltagare, till särskilda fortbildningskurser i gymnastik 23,400 kronor, varav 17,600 kronor beräknats såsom behövt för bidrag till rese- och traktamentskostnader, till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel 10,000 kronor, varav omkring 6,800 kronor antagits komma att åtgå till resekostnads- och traktamentsbidrag åt kursdeltagare, samt till särskilda kurser i simning och livräddning 1,200 kronor, varav ungefär 1,050 kronor beräknats för resekostnads- och traktamentsbidrag.

För år 1919 begäres nu fortfarande anslag till sagda ändamål. Med anledning därav, att Eders Kungl. Maj:t till innevarande riksdags prövning framlagt förslag till ändrade grunder för traktamentsersättningarna enligt resereglementet, innebärande bl. a., att traktamentet för 6:te klassen skulle höjas från 4 kronor till 6 kronor 50 öre eller med 62,5 procent samt då för närvarande traktamentsbidraget till deltagarna i ovannämnda fortbildningskurser utgår med 4 kronor om dagen till deltagare, som icke är bosatt på kursorten, och med 2 kronor om dagen till deltagare, som är bosatt därstädes, har emellertid departementschefen, då sistnämnda traktamente syntes böra undergå en motsvarande förhöjning som de förstberörda och då även prisen för resa med järnväg, ångbåt och skjuts under de senare åren blivit ansevärt höjda, ansett, att anslagen till ifrågakvarande fortbildningskurser borde ökas med belopp, motsvarande 62,5 procent av de delar av anslagen, som beräknats för bidrag till resekostnader och traktamenten.

Då det är avsett att den föreslagna förhöjningen av traktamentena till de statsanställda befattningshavarna skall utgå även för år 1918, har Eders Kungl. Maj:t i tilläggsstaten för samma år gjort framställning om förhöjning av dagtraktamentena även beträffande sagda års samtliga ifrågakvarande fortbildningskurser.

Riksdagen håller i likhet med departementschefen före, att en höjning av bidragen till kursdeltagarnas resekostnader och traktamenten bör äga

rum, motsvarande den ökning i traktamentena, som kommer med dem närmast jämställda statsanställda befattningshavare till del. Enär emellertid i enlighet med riksdagens därom uttalade åsikt dagtraktamentet för sjätte klassen i resereglementet blivit höjt från 4 kronor till 7 kronor eller med 75 procent, böra för genomförande av likställighet i nämnda hänseende nu ifrågavarande anslag förhöjas med ytterligare 12,5 procent utöver vad av Eders Kungl. Maj:t föreslagits.

Riksdagen har alltså på extra stat för år 1919 till fortbildningskurser för lärare vid folkskolor och småskolor beviljat följande reservationsanslag, nämligen:

till *fortbildningskurser i allmänhet* 41,300 kronor;
 till *särskilda fortbildningskurser i gymnastik* 36,600 kronor,
 till *särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel*, avsedda jämväl för lärare i trädgårdsskötsel vid statens folkskoleseminarier, 15,100 kronor samt

till *särskilda kurser i simning och livräddning* 2,000 kronor, eller sammanlagt 95,000 kronor;

samtliga anslagsposterna att utgå enligt Eders Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Eders Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

3:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 176 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning har riksdagen i likhet med vad för innevarande år ägt rum, dels medgivit, att *tillfällig löneförbättring till statens folkskolinspektörer* må under år 1919 utgå

1) till av Eders Kungl. Maj:t konstituerad eller förordnad folkskolinspektör eller till vikarie å sådan inspektörstjänst, vars ordinarie innehavare förordnats att med avstående från de med inspektörstjänsten förenade löneförmånerna bestrida annan befattning i statens tjänst, med 700 kronor i första och andra lönegraden samt med 600 kronor i tredje lönegraden samt

2) till annan vikarierande folkskolinspektör med 400 kronor, dels beslutat, att den tillfälliga löneförbättringen skall utgå till ordinarie folkskolinspektör i samma ordning som lönen och till vikarierande folkskolinspektör i samma ordning som denne tillkommande arvode samt i övrigt enligt de närmare bestämmelser, som Eders Kungl. Maj:t kan finna gott meddela,

dels ock för bestridande av kostnaderna för omförmälda löneförbättring anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 24,600 kronor.

4:o) I punkt 188 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen

har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 95,000 kronor för beredande under läsåret 1918—1919 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid statsunderstödda folkhögskolor, att, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall, utgå enligt följande grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder äro erforderliga:

1) Den tillfälliga löneförbättringen utgår

a) med högst 700 kronor för vinterkurs och högst 300 kronor för sommarkurs till varje ordinarie lärare;

b) med högst 450 kronor för vinterkurs och högst 250 kronor för sommarkurs till varje icke ordinarie, manlig och kvinnlig ämneslärare, som har en tjänstgöringsskyldighet av minst 15 timmar i veckan;

c) med högst 350 kronor för vinterkurs och högst 250 kronor för sommarkurs till varje annan manlig och kvinnlig lärare, som har en tjänstgöringsskyldighet av minst 15 timmar i veckan och vilken icke äger erhålla tillfällig löneförbättring enligt de i punkterna a) och b) angivna grunder.

2) Såsom bidrag till ifrågavarande tillfälliga löneförbättring utgå av det belopp, som för varje särskilt fall må komma att bestämmas, två tredjedelar av statsmedel, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes av landsting, kommuner eller enskilda.

För beredande under läsåret 1917—1918 av tillfällig löneförbättring åt ifrågavarande lärarpersonal är anvisat på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag å 45,000 kronor.

Denna löneförbättring utgår efter andra grunder än de nu föreslagna med väsentligt mindre belopp för de olika kurserna.

Beträffande avlöningen till folkhögskolornas personal äro några allmänna bestämmelser icke meddelade, utan äro dessa lärares löner undandragna Eders Kungl. Maj:ts och riksdagens bedömande. Emellertid torde det vara otvivelaktigt, att en ytterligare förbättring under nu rådande kristidsförhållanden behöves i deras såväl som i andra befattningshavares lönevillkor. Riksdagen har icke haft något att erinra mot det av Eders Kungl. Maj:t i detta hänseende framlagda förslaget och får alltså anmäla, att riksdagen anvisar på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 95,000 kronor för *beredande under läsåret 1918—1919 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid statsunderstödda folkhögskolor*, att, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall, utgå enligt följande grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder äro erforderliga:

- 1) Den tillfälliga löneförbättringen utgår
- a) med högst 700 kronor för vinterkurs och högst 300 kronor för sommarkurs till varje ordinarie lärare;
  - b) med högst 450 kronor för vinterkurs och högst 250 kronor för sommarkurs till varje icke ordinarie, manlig och kvinnlig ämneslärare, som har en tjänstgöringsskyldighet av minst 15 timmar i veckan;
  - c) med högst 350 kronor för vinterkurs och högst 250 kronor för sommarkurs till varje annan manlig och kvinnlig lärare, som har en tjänstgöringsskyldighet av minst 15 timmar i veckan och vilken icke äger erhålla tillfällig löneförbättring enligt de i punkterna a) och b) angivna grunder.
- 2) Såsom bidrag till ifrågavarande tillfälliga löneförbättring utgå av det belopp, som för varje särskilt fall må komma att bestämmas, två tredjedelar av statsmedel, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes av landsting, kommuner eller enskilda.

5:o) I statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under punkt 195 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att *dels* vidtaga sådan ändring i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas, att, med uteslutande av posterna »1 musiklärare» samt »arvode för musikundervisningen i övrigt», däri upptagas följande poster:

1 musiklärare, förutom bostad med värme, lön 1,000 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor, summa 1,300 kronor, jämte rätt till tre tillägg å avlöningen, vardera å 200 kronor, det första efter 5, det andra efter 10 och det tredje efter 15 års tjänstgöring, av vilka belopp 150 kronor utgöra lön och 50 kronor tjänstgöringspenningar,

1 musiklärare, arvode 550 kronor, jämte rätt till två tillägg å avlöningen, vardera å 100 kronor, det första efter 5 och det andra efter 10 års tjänstgöring,

musikundervisningen i övrigt, arvode å 125 kronor för årlig veckotimme, sammanlagt högst 1,000 kronor för år; dock att sådan ersättning må till förenämnda båda musiklärare kunna utgå allenast för tjänstgöring, som överskjuter respektive 24 och 4 veckotimmar;

dels ock i anledning härav höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till institutet och förskolan för blinda å Tomteboda med 850 kronor eller från dess nuvarande belopp, 78,200 kronor, till 79,050 kronor.

I nu gällande stat för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda finnes upptagen en musiklärare, för vilken begynnelselönen utgår med 1,500 kronor, därav 450 kronor i tjänstgöringspenningar, förutom bostad

med värme samt rätt till tre ålderstillägg å vardera 200 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år. Därjämte upptages i staten ett belopp av 500 kronor till arvode för musikundervisningen i övrigt.

Den nu föreslagna ändringen i staten avser att möjliggöra en omorganisation av musikundervisningen vid nämnda anstalt, vilken omorganisation ansetts vara av behov och lämplighetshänsyn påkallad.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen dels vidtagit sådan ändring i staten för institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, att, med utslutande av posterna »1 musikleärare» samt »arvode för musikundervisningen i övrigt», däri upptagas följande poster:

1 musikleärare, förutom bostad med värme, lön 1,000 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor, summa 1,300 kronor, jämte rätt till tre tillägg å avlöningen, vardera å 200 kronor, det första efter 5, det andra efter 10 och det tredje efter 15 års tjänstgöring, av vilka belopp 150 kronor utgöra lön och 50 kronor tjänstgöringspenningar,

1 musikleärare, arvode 550 kronor, jämte rätt till två tillägg å avlöningen, vardera å 100 kronor, det första efter 5 och det andra efter 10 års tjänstgöring,

musikundervisningen i övrigt, arvode å 125 kronor för årlig veckotimme, sammanlagt högst 1,000 kronor för år; dock att sådan ersättning må till förenämnda båda musikleärare kunna utgå allenast för tjänstgöring, som överskjuter respektive 24 och 4 veckotimmar;

dels ock i anledning härav höjt det å ordinarie stat uppförda anslaget till institutet och förskolan för blindas å Tomteboda med 850 kronor eller från dess nuvarande belopp, 78,200 kronor, till 79,050 kronor.

6:o) I statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under punkt 197 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att anvisa på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 10,000 kronor för beredande av tillfällig löneförbättring under år 1919 *dels* till rektorn vid institutet och förskolan för blindas å Tomteboda med 600 kronor i första eller andra lönegraden och med 500 kronor i tredje lönegraden samt till en var av rektorerna vid förskolan för blindas i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn för blindas med 600 kronor, att utgå i samma ordning som lönen vid tjänsten, *dels ock* till ämneslärare och ämneslärarinna vid institutet för blindas å Tomteboda eller hantverksskolan i Kristinehamn för blindas, till lärarinna vid förskola, till musikleärare och gymnastikleärare vid institutet ävensom till arbetslärare, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med i kungörelse i ämnet den 11 december 1917 angivna grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de därmare föreskrifter, som för den tillfälliga löneför-

bättringens utgående till rektorer och lärare vid blindundervisningsanstalterna må befinnas erforderliga.

För innevarande år är för ifrågavarande ändamål anvisat samma belopp som det av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagna, och har riksdagen icke haft något att erinra mot beviljande jämväl för år 1919 av enahanda anslag.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen anvisat på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av 10,000 kronor för beredande av tillfällig löneförbättring under år 1919 *dels* till rektorn vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas med 600 kronor i första eller andra lönegraden och med 500 kronor i tredje lönegraden samt till en var av rektorerna vid förskolan för blinda i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn för blinda med 600 kronor, att utgå i samma ordning som lönen vid tjänsten, *dels ock* till ämneslärare och ämneslärarinna vid institutet för blinda å Tomtebodas eller hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, till lärarinna vid förskola, till musiklärare och gymnastiklärare vid institutet ävensom till arbetslärare, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med i kungörelse i ämnet den 11 december 1917 angivna grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för den tillfälliga löneförbättringens utgående till rektorer och lärare vid blindundervisningsanstalterna må befinnas erforderliga.

7:o) I den till riksdagen avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1918 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t under punkt 23 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å högst 90,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till täckande av sådan brist i de särskilda folkskoleseminariernas stater, som till följd av stegrade kostnader för uppvärmning, belysning, renhållning m. m. må uppkomma under år 1918.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot förslaget, har på tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor, att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till *täckande av sådan brist i de särskilda folkskoleseminariernas stater, som till följd av stegrade kostnader för uppvärmning, belysning, renhållning m. m. må uppkomma under år 1918.*

8:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 24 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till bestridande av kostnader för inredning och möblering av de nya byggnaderna för folkskoleseminariet

i Lund, utöver vad av 1917 års riksdag för ändamålet beviljats, anvisa på tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål beviljade 1917 års riksdag på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Detta belopp har emellertid nu visat sig icke förslå, och uppgjorda kostnadsberäkningar hava ådagalagt behov av åtskilligt större anslag. Departementschefen har dock icke för närvarande velat ifrågasätta anvisande av högre belopp än vad som vore nödvändigt för anskaffande av det mest oundgängliga av utrustningen vid sagda seminarium.

Riksdagen har icke haft någon erinran att göra mot förevarande framställning och har alltså, till bestridande av kostnader för *inredning och möblering av de nya byggnaderna för folkskoleseminariet i Lund*, utöver vad av 1917 års riksdag för ändamålet beviljats, anvisat på tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

9:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 25 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för uppförande av en ekonomibyggnad för folkskoleseminariet i Falun, i huvudsaklig överensstämmelse med för ändamålet av professor E. Lallerstedt upprättade ritningar och arbetsbeskrivningar, ävensom för flyttning av den å seminariets gamla tomt befintliga vaktmästarbostaden till det nya seminarieområdet anvisa på tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 19,000 kronor.

Riksdagen har år 1911 till inköp av tomt för ifrågavarande folkskoleseminarium samt till uppförande därå av nya byggnader för detsamma beviljat ett anslag av tillhoppa 537,100 kronor. Sedermera anvisade 1913 års riksdag för beredande av erforderliga medel till dränering och anläggning av trädgård å berörda tomt ett belopp om 18,000 kronor.

Behovet av de nu föreslagna ytterligare byggnaderna för seminariets räkning har uppkommit därigenom att, då undervisningen i trädgårdsskötsel från och med läsåret 1918—1919 skall helt förläggas till den nya seminarieträdgården, de å gamla tomten befintliga trädgårdsbyggnaderna ej längre kunna för sitt ändamål användas och en högst avsevärd inskränkning i fråga om lokalutrymme för trädgårdsarbetet sålunda inträffar.

Folkskolöverstyrelsen har i sin i saken gjorda hemställan upplyst, att underhandlingar pågått angående uthyrande eller försäljande av den gamla seminarie-tomten med därå befintliga byggnader och att därvid ett förmånligt köpeanbud avgivits av Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, som förklarar sig villigt att inköpa nämnda egendom för en summa av 83,000 kronor. En väsentligt större inkomst av egendomens försäljning än tidigare antagits skulle erhållas vid ett antagande av detta anbud. Det har därför

synts överstyrelsen vara av synnerlig vikt, att denna angelägenhet med det snaraste bleve ordnad.

Mot de föreslagna byggnadsarbetenas vidtagande har riksdagen icke något att erinra. Riksdagen vill emellertid framhålla, att förevarande anslagsäskande enligt riksdagens mening icke är av natur att hava bort upptagas å tilläggsstat, men på grund av den i ärendet lämnade utredningen och särskilt med hänsyn till att, om frågan framskjutes till ett följande år, de anbud å byggnadernas uppförande och flyttning, som av vissa entreprenörer avgivits och som ansetts skäligen, måhända icke skulle komma att vidhållas år 1919, har riksdagen, som icke har något att erinra mot det för ändamålet äskade beloppet, dock ansett sig böra bifalla framställningen jämväl i vad den avser uppförande av anslaget å tilläggsstat.

Riksdagen har alltså, för *uppförande av en ekonomibyggnad för folkskoleseminariet i Falun*, i huvudsaklig överensstämmelse med för ändamålet av professorn E. Lallerstedt upprättade ritningar och arbetsbeskrivningar, *ävensom för flyttning av den å seminariets gamla tomt befintliga vaktmästarebostaden till det nya seminarieområdet* anvisat på tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 19,000 kronor.

10:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 26 av åttonde huvudtiteln i propositionen nr 2 gjorda framställning har riksdagen till gäldande av *ålderstillägg för åren 1917 och 1918 åt övningsskollärarinnan vid folkskoleseminariet i Umeå Rut Naemi Levina Gavelin* anvisat på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 300 kronor.

11:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 27 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till förstärkande av de utav riksdagen på extra stat för år 1918 beviljade särskilda reservationsanslagen å sammanlagt 64,600 kronor till fortbildningskurser för lärare vid folkskolor och småskolor anvisa på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda reservationsanslag:

till förstärkande av anslaget till fortbildningskurser i allmänhet ett belopp av 9,400 kronor,

till förstärkande av anslaget till särskilda fortbildningskurser i gymnastik ett belopp av 11,000 kronor,

till förstärkande av anslaget till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel ett belopp av 4,300 kronor,

samt till förstärkande av anslaget till särskilda kurser i simning och livräddning ett belopp av 700 kronor,

eller sammanlagt 25,400 kronor.

Under hänvisning till vad riksdagen under punkt 2 här ofvan anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen till förstärkande av de utav riksdagen på extra stat för år 1918 beviljade särskilda reservationsanslagen å sammanlagt 64,600 kronor till *fortbildningskurser för lärare vid folkskolor och småskolor* anvisat på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda reservationsanslag:

till förstärkande av anslaget till fortbildningskurser i allmänhet ett belopp av 11,300 kronor,

till förstärkande av anslaget till särskilda fortbildningskurser i gymnastik ett belopp av 13,200 kronor,

till förstärkande av anslaget till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel ett belopp av 5,100 kronor samt

till förstärkande av anslaget till särskilda kurser i simning och livräddning ett belopp av 800 kronor,

eller sammanlagt 30,400 kronor.

12:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 28 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att bevilja på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 5,400 kronor att utgå till upprätthållande under läsåret 1918—1919 av svensk undervisning åt svenska barn: i Berlin med högst 1,800 kronor, i London med högst 2,000 kronor och i Hamburg med högst 1,600 kronor, samtliga belopp att utgå enligt de bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

Riksdagen har icke haft någon erinran emot förslaget och har alltså beviljat på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 5,400 kronor att utgå till *upprätthållande under läsåret 1918—1919 av svensk undervisning åt svenska barn: i Berlin* med högst 1,800 kronor, *i London* med högst 2,000 kronor och *i Hamburg* med högst 1,600 kronor, samtliga belopp att utgå enligt de bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

13:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 30 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda förslagsanslag anvisa:

dels högst 16,420 kronor till täckande av under år 1916 uppkommen brist i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas,

dels högst 35,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till täckande av sådan brist i staten för omförmälda anstalt, som till följd av stegrade kostnader för mathållning, beklädnad, värme och lyshållning, vårdare och tjänstepersonal m. m. uppkommit för år 1917,

dels ock högst 35,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av det ordinarie anslaget till nämnda institut och förskola för år 1918.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisat:

dels 16,420 kronor till täckande av under år 1916 uppkommen *brist i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomtebodå,*

dels 35,000 kronor, att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till täckande av sådan brist i staten för omförmälda anstalt, som till följd av stegrade kostnader för mathållning, beklädnad, värme och lyshållning, vårdare och tjänstepersonal m. m. uppkommit för år 1917,

dels ock 35,000 kronor, att efter Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av det ordinarie anslaget till nämnda institut och förskola för år 1918.

14:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 31 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda förslagsanslag anvisa:

dels högst 5,000 kronor till ersättande av det belopp, som statskontoret på grund av Eders Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1917 må hava förskottsvis utbetalt till täckande av sådan brist i staten för förskolan för blinda i Växjö, som till följd av stegrade kostnader för mathållning, beklädnad, värme och lyshållning, vårdare och tjänstepersonal m. m. uppkommit för år 1917,

dels ock högst 5,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för år 1918.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har på tilläggsstat för år 1918 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisat:

dels ett belopp av 5,000 kronor till ersättande av det belopp, som statskontoret på grund av Eders Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1917 må hava förskottsvis utbetalt till täckande av sådan *brist i staten för förskolan för blinda i Växjö,* som till följd av stegrade kostnader för mathållning, beklädnad, värme och lyshållning, vårdare och tjänstepersonal m. m. uppkommit för år 1917,

dels ock 5,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för år 1918.

15:o) I samma proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 32 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till tackande av den brist, som uppkommit i 1917 års stat för den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten för blinda dövstumma och blinda sinnesslöa m. fl., ävensom för tackande av motsedd brist i 1918 års stat för samma anstalt anvisa på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 49,500 kronor.

Riksdagen har till tackande av den *brist, som uppkommit i 1917 års stat för den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten för blinda dövstumma och blinda sinnesslöa m. fl.* ävensom för tackande av motsedd *brist i 1918 års stat för samma anstalt* anvisat på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 49,500 kronor.

16:o) I en till riksdagen den 5 april 1918 avlåten proposition, nr 275, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* antaga av stadsfullmäktige i Kristinehamn gjort erbjudande att till staten överlämna tomterna nr 272, 277 och 278 eller annat lämpligt område, som befinner sig i stadens ägo och som av Eders Kungl. Maj:t godkännes, för nybyggnad åt hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, *dels ock* till uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Johan Åkerlund upprättade ritningar av nybyggnad för nämnda hantverksskola bevilja ett anslag av 450,000 kronor och därav anvisa på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 200,000 kr.

Genom den utredning, som i ärendet lämnats, har riksdagen blivit övertygad om, att det lämpligaste sättet att rädda ifrågavarande skola ur det brydsamma läge beträffande lokalförhållandena, vari skolan för närvarande råkat, är att så fort ske kan låta uppföra en ny byggnad för dess räkning, Detta torde också vara, såsom departementschefen anmärker, den enda för framtiden betryggande och för skolverksamheten tillfredsställande lösning av lokalfrågan.

Det område, som av Kristinehamns stadsfullmäktige för ändamålet erbjudits, synes riksdagen väl litet, men torde möjligen kunna för den närmaste tidens behov godtagas. Då emellertid är att förmoda, att för skolan med vad därtill hörer sedermera kommer att behövas åtskilligt större utrymme, synes det riksdagen vara synnerligen önskvärt, att staden antingen utökade det nu föreslagna området eller ock å annan plats upplåte tomtmark av större utsträckning.

Riksdagen, vars vederbörande utskott jämväl granskat de uppgjorda byggnadsritningarna, har icke kunnat undgå att finna den åt skolans rektor avsedda bostadslägenheten väl stort tilltagen. I övrigt har riksdagen icke

funnit anledning till erinran mot det framlagda förslaget och får förty anmäla, att riksdagen dels antagit av stadsfullmäktige i Kristinehamn gjort erbjudande att till staten överlämna tomterna nr 272, 277 och 278 eller annat lämpligt område, som befinner sig i stadens ägo och som av Eders Kungl. Maj:t godkännes, för *nybyggnad åt hantverksskolan i Kristinehamn för blinda,*

dels ock till uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Johan Åkerlund upprättade ritningar av nybyggnad för nämnda hantverksskola beviljat ett anslag av 450,000 kronor och därav anvisat på extra stat för år 1919 såsom reservationsanslag ett belopp av 200,000 kr.

17:o) I punkt 11 av en till riksdagen den 5 april 1918 avlåten proposition, nr 291, angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1918 för vissa ändamål under åttonde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, under förutsättning av att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i propositionen nr 275 framställda förslag beviljar ett anslag av 450,000 kronor till uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med upprättade ritningar av nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, därav anvisa på tilläggsstat för år 1918 såsom reservationsanslag ett belopp av 200,000 kronor.

Under hänvisning till vad riksdagen under punkt 16:o) här ovan anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen av det till uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Johan Åkerlund upprättade ritningar av nybyggnad åt hantverksskolan i Kristinehamn för blinda beviljade anslaget å 450,000 kronor anvisat på tilläggsstat för år 1918 såsom reservationsanslag ett belopp av 200,000 kronor.

Stockholm den 6 juni 1918.

Med undersätlig vördnad.